

ПИТАННЯ ДАТИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

Дорогі читачі «Світогляду»!

Минулого 2019-го року дехто з нас, за власним бажанням, відзначав світле свято Різдва Христового уже **25 грудня**. В Україні ця дата, відповідно до схваленого **16 листопада 2017** року Верховною Радою закону «Про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю України щодо святкових і неробочих днів», – вихідний день.

Православна церква України на думку її очільника митрополита **Епіфанія** крок за кроком наблизатиметься до сприйняття цієї дати народження Христа за григоріанським календарем (а не за юліанським, якого досі дотримуються православні християни деяких країн). Митрополит Київський і всієї України Епіфаній, вітаючи всіх, хто святкує народження Сина Божого 25 грудня, наголосив: *«Різдво Христове – це те, що об'єднує всіх християн незалежно від календаря, країни проживання чи національності»*.

Як відомо, Різдво Христове за григоріанським календарем відзначають католицька та протестантська церкви, а також окремі помісні православні церкви.

То ж коли ж народився **Ісус Христос**? Точна дата невідома. А що ж відомо? Чи є якісь можливості встановити дату народження Ісуса Христа?

У Євангелії від **Матфея** сказано: *«Ісус народився у Вифлеємі юдейським за днів царя Ірода»* (Ірод царював з 37-го року до н.е. по 1-й рік до н.е.). Тобто Ісус народився не пізніше 1-го року до н.е. У Євангелії від **Луки** читаємо: *«За тих часів незадовго до народження Ісуса був наказ кесаря Августа вчинити перепис по всій землі»*. Відомо також про унікальну астрономічну подію в день народження Ісуса Христа. На небосхилі сяяла яскрава зоря, яка привела трьох волхвів зі Сходу спочатку до Єрусалиму, а потім до Вифлеєму. Зоря сховалася за горизонтом, а волхви знайшли **Марію** та її сина в стайні. Що це була за зоря? Достеменно невідомо, а кандидатами на таке явище вважаються комета Галлея, з'єднання планет або поява нової зорі. Крім того відомо, що Ісус охрестився, коли йому було 30 років, а помер у віці 33 років, і що перші християни не святкували народження Христа.

Пізніше дату народження Ісуса Христа 25 грудня було визначено у IV ст. на Вселенському соборі таким чином, щоб у дні після зимового сонцестояння вона співпадала з святом бога Сонця у Римі. У наш час християнська церква вважає дату народження Ісуса Христа умовною.

Очевидно, з часом все нормалізується, православні християни відзначатимуть Різдво Христове і Новий рік за новим стилем. Вітаю Вас із Новим 2020 роком рядками поезії **Ліни Костенко**:

**Вже рік старий за обрії пливе,
Уже й Новий стоїть на виднокрузі.
Нехай в Новому буде все нове,
Старі лиш вина, істини і друзі. ■**

Ярослав Яцків
академік НАН України
головний редактор

Митрополит Православної Церкви України **Епіфаній** неодноразово наголошував: *лише за згоди українського народу може бути вирішеним питання про перенесення Різдва з 7 січня на 25 грудня, але це питання поки не на часі*, – його потрібно втілювати у життя поступово, інакше в суспільстві може статися розкол. За його словами, зараз важко уявити, скільки потрібно часу для того, аби змінити дату святкування Різдва Христового.

Архієпископ Чернігівський і Ніжинський, Представник Православної Церкви України **Євстратій Зоря** розповідає, що до кінця IV ст. Різдво Христове святкувалося в один день з Хрещенням Ісуса на Йордані – 6 січня, і називалося це свято Богоявленням. Ні в Євангелії, ні в Святому Письмі церкви немає вказівки на точну дату, в який день чи навіть місяць народився Господь Ісус Христос.

Євстратій Зоря зазначає: *«На побутовому рівні провести календарну реформу означатиме закріпити нинішній стан речей – розділення церкви. Досвід підказує, що до цього питання треба підходити обережно ... А 25 грудня так само, як і будь-яка інша, є умовною датою Різдва Христового. І з'явилася вона з практичної причини. У цей день у Римській імперії святкувався день Непереможного Сонця. Це частина язичницького культу, пов'язаного з культом імператорів. Щоб замінити позанське свято, було вирішено встановити свято на честь Правдивого Сонця. Христос називається Правдивим Сонцем».*

Архієпископ підкреслює: спекуляції навколо дати Різдва недоречні. Але треба враховувати і драматичні моменти. У 1920-х роках минулого століття низка православних церков прийняла новоюліанський календар. Він точніший за юліанський і григоріанський. У ньому нерухомі свята співпадають з григоріанськими – такими, як Різдво. Утім у деяких церквах виникли розділення, які досі існують.

Рішення приймає Соборний орган ПЦУ, а не окрема особа, навіть не предстоятель **Епіфаній**. Зоря зазначає: *«На побутовому рівні кажуть: 25 грудня – католицьке Різдво, 7 січня – православне. У Західній Україні говорять про польське і українське Різдво. І перехід використовуватимуть проти єдності церкви. Треба враховувати позицію і думку тих українців, які є прихожанами Московського Патріархату. При цьому догматичних чи канонічних причин не провести календарну реформу не існує».*

Листівка до святкування Водохреща, яке відбувається 19 січня за церковним календарем

https://24tv.ua/resources/photos/news/201905/1156761_8155595.png?201905124959

У Національному університеті «Львівська політехніка» 11 грудня 2019 року пройшла Духовна бесіда «Чому служіння – сила?» за участі Владика **Гліба Лончини** (Українська Греко-Католицька Церква (УГКЦ) і студентської молоді, викладачів університету та громадських діячів Львова. Організатор зустрічі – **Ірина Ключковська**, директор Міжнародного інституту освіти і культури НУ «Львівська політехніка», член редколегії журналу «Світогляд». Владика **Гліб Лончина** – Апостольський адміністратор Паризької єпархії Святого Володимира Великого УГКЦ, Голова Патріаршої літургійної комісії УГКЦ, Апостольський екзарх для українців візантійського обряду у Великій Британії (2009–2019 рр.), Єпарх Лондонської єпархії Пресвятої ради УГКЦ, Апостольський візитатор для українців греко-католиків в Італії (2003–2008 рр.), Іспанії (2004–2008 рр.), Ірландії (2004–2019 рр.).

Серед інших запитань до Владика **Гліба Лончини** пролунало й таке:

– 25 грудня – День Святого Різдва. Для мене, священника, це не тільки святкувати літургію. А весь світ святкує Різдво. Чи піднімаються питання щодо спільного святкування Різдва?

– Я виростав у Америці. Наша парафія святкувала Різдво 25 грудня. А в Європі (в Італії) – 7 січня. В небі є дуже чіткі явища: сонцестояння і рівнодення (тут Владика детально розказав про підрахунки, до яких вдавалися і **Юлій Цезар**, і григоріанці). Тож питання календаря – і складне, і просте водночас... ■